

Guía Docente				
Datos Identificativos			2020/21	
Asignatura (*)	Fundamentos de Enfermería	Código	661G01107	
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Primeiro	Obrigatoria	12
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Conceiro Rúa, Amalia	Correo electrónico	amalia.conceiro.rua@col.udc.es	
Profesorado	Conceiro Rúa, Amalia	Correo electrónico	amalia.conceiro.rua@col.udc.es	
Web				
Descrición xeral	Co estudo de Fundamentos de Enfermería preténdese introducir o alumno nas ciencias da Enfermería e a súa evolución histórica así como as distintas Teorías e Modelos de Enfermería, coa intención de que sexa capaz de comprender a función principal e diferenciada da profesión enfermeira e, ao continuar os estudos de cursos superiores, integre os conceptos fundamentais e a metodoloxía de traballo das/os enfermeiras/os para o coidado do individuo e dos grupos, e relacione os problemas de saúde coas necesidades básicas do ser humano.			

<p>Plan de continxencia</p>	<p>1. Modificacións nos contidos Sen modificacións</p> <p>2. Metodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen Todas con variacións: Sesión maxistral: A sesión magistral pasará a realizarse por Teams. Tempo: 30-45 minutos. Posteriormente colgarase a grabación e apúntelos, si fose pertinente, na plataforma Moodle. Estudo de casos ou outro tipo de exercicios: Os xoves a profesora colgará exercicios ou casos que se corruxirán os martes da seguinte semana, vía Teams. Unha vez corruxidos a profesora colgarao na plataforma Moodle</p> <p>*Metodoloxías docentes que se modifican Si producísese unha situación de confinamento durante os meses de setembro, outubro ou novembro, suspenderíase a actividade de campo polas rúas de Coruña. Dada a función de devandita metodoloxía non se cambiaría por outra actividade. O alumnado realizará os traballos en grupo a través do correo electrónico e plataforma Teams</p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado A través da plataforma Teams: . As titorías terán lugar os luns e mércores ás 11 horas. . En pequenos grupos (4-5 persoas) para o seguimento e apoio na realización dos "traballos tutelados" . Individual para aquelas persoas que o crean conveniente . Calquera outro día si a profesora consideráseo necesario A través da plataforma Moodle: . Segundo as necesidades do alumnado. A través do foro temático asociado a cada módulo. A través do correo electrónico. . Diariamente sempre que vos estudantes así o requiran</p> <p>4. Modificacións na avaliación Sen modificacións. As probas realizaranse en Moodle a través de Teams. Antes da realización das probas pasarase lista, a través de Microsoft Teams. Durante a realización das probas escritas, o alumnado deberá permanecer conectado a Teams a través de videoconferencia. O docente poderá fixar a cámara ao estudante que desee, e activar o micrófono do estudante que desee. En calquera momento da videoconferencia o docente pode pedir que ensinen á súa pantalla o que están escribindo en papel. En caso de mala conexión do estudante, a proba farase por chamada telefónica na data oficial, nunha hora marcada para tal fin sempre que se constate o erro de rede ou de conexión</p> <p>*Observacións de avaliación: Mantéñense as mesmas que figuran na guía docente, agás que: As referencias ao cómputo da asistencia, que só se realizará respecto das sesión que houbo presencial ate o momento no que se suspendeu a actividade presencial.</p> <p>1. SITUACIÓNS: Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, segundo establece a "NORMA QUE REGULA O RÉXIME DE DEDICACIÓN AO ESTUDO DOS ESTUDANTES DE GRAO NA UDC (Arts. 2.3; 3.b e 4.5) (29/5/212): Asistencia/participación nas actividades de clase como o resto do alumnado Elaboración e presentación dos traballos de pequeno grupo (100%). REQUISITOS PARA SUPERAR A MATERIA: 1. Asistir e participar regularmente nas actividades da clase. 2. Entrega e exposición dos traballos solicitado na data que a profesora indique 3. Obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación (traballos tutelados, lecturas, casos, probas mixtas...).</p>
-----------------------------	---

4. A oportunidade de xullo estará sometida aos mesmos criterios que a de xuño.

5. Modificacións de la bibliografía o webgrafía

A profesora irá colgando na plataforma Moodle aquela bibliografía que considere necesaria

Competencias do título

Código	Competencias do título
A21	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.
A22	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os planes de cuidados correspondentes.
A23	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade ás persoas atendidas.
A24	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
A25	Dirixir, avaliar e prestar os cuidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
A37	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de traballo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B10	Capacidade para adaptarse ás situacións novas.
B11	Capacidade e habilidade de xestión da información.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B14	Habilidades interpersonais.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B18	Desenvolver a capacidade de liderado.
B19	Coñecementos de informática relativos ao ambiente de estudo.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B21	Implicación na calidade e busca/procura da excelencia.
B22	Capacidade para motivarse e motivar a outros.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3.- Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4.- Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Analizar o desenvolvemento das sociedades ao longo da historia, describindo o proceso saúde-enfermidade para identificar a función de coidar nas sociedades de cada época.	A21 A24	B1 B3 B4 B8 B10 B11 B18 B21 B22	C4 C7
Identificar a función da Enfermería e comprender a importancia do establecemento dun marco teórico.	A22 A24	B1 B2 B3 B6 B8 B9 B11 B12 B16 B18 B20 B21 B24	C4 C7 C8 C12
Comprender as teorías e modelos conceptuais máis relevantes.	A22	B1 B2 B3 B6 B8 B16 B24	C4 C8
Describir a aplicación da metodoloxía científica en enfermaría: Proceso de Atención de Enfermaría.	A22 A23	B1 B2 B3 B6 B8 B12 B13 B16 B24	C3 C4

Valorar e planificar cuidados básicos para a atención das necesidades fundamentais do ser humano.	A22 A23 A24 A25 A37	B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B19 B20 B21 B22 B24	C3 C4 C6 C10 C11 C12
Aplicar o Proceso de Atención de Enfermería.	A22 A23 A24	B1 B2 B3 B4 B8 B9 B12 B13	C3 C4

Contidos	
Temas	Subtemas
UNIDADE DIDÁCTICA I.-HISTORIA DA ENFERMERÍA	
TEMA 1. EVOLUCIÓN HISTÓRICA DOS COIDADOS DE ENFERMERÍA	1.1 Os cuidados aos enfermos a través dos tempos. 1.2 Factores condicionantes. 1.1 Os cuidados aos enfermos a través dos tempos. 1.2 Factores condicionantes. 1.2.1 Evolución dos conceptos de saúde e enfermidade. 1.2.2 Comportamento social ante os enfermos e a enfermidade. 1.2.3 Consideración social das mulleres a través da historia. 1.2.4 Evolución do coñecemento
TEMA 2. EL ORIGEN DE LOS CUIDADOS	2.1 Cuidado de los enfermos en los pueblos primitivos. Cuidados de supervivencia. 2.2 El papel de la mujer en los cuidados.
TEMA 3. AS CIVILIZACIÓNS ANTIGAS	3.1 Egipto, Chinesa e India 3.2 O Mundo Mediterráneo: Grecia e Roma 3.2.1 Características xerais da época. 3.2.2 O xuramento hipocrático.

TEMA 4. A IDADE MEDIA	<ul style="list-style-type: none"> 4.1 Perspectiva histórica. 4.2 Os monasterios e hospitais 4.3 A atención dos enfermos. 4.4 A influencia das cruzadas 4.5 Os hospitais e tipo de coidados na Coruña
TEMA 6. O MUNDO CONTEMPORÁNEO	<ul style="list-style-type: none"> 6.1 Os avances da ciencia. 6.2 O nacemento da Enfermaría profesional:<ul style="list-style-type: none"> 6.2.1 Diaconisas de Kaiserswert. 6.2.2 Florence Nightingale. A súa vida e a súa obra. Repercusiones da súa obra. 6.3 Os hospitais e tipo de coidados na Coruña
TEMA 7. A CRUZ VERMELLA INTERNACIONAL	<ul style="list-style-type: none"> 7.1 Fundación, funcións e ámbito de actuación.
TEMA 8. DESENVOLVEMENTO HISTÓRICO DA ENFERMERÍA EN ESPAÑA	<ul style="list-style-type: none"> 8.1 Século XIX. Os coidados: unha nova perspectiva para Enfermaría. 8.2 Enfermaría. Consideración social. 8.3 Practicantes. 8.4 Matronas. 8.5 Fundación da primeira escola de enfermeiras. 8.6 Expedición Balmis 8.7 Hospitais e tipos de coidados
TEMA 9. A ENFERMERÍA DO PRESENTE	<ul style="list-style-type: none"> 9.1 Século XX. Desenvolvemento da profesión. 9.2 Primeiros ordenamentos legais. 9.3 Situación da Enfermaría nas primeiras décadas. 9.4 Colexios profesionais. 9.5 Reorganización da Enfermaría: Axudantes Técnicos Sanitarios (A.T.S.) 9.6 Especialidades. 9.7 Proceso de integración das Escolas de .A.T.S. na Universidade. 9.8 Lei de Reforma Universitaria (L.R.U). Profesorado. 9.9 Reforma dos Plans de Estudos. 9.10 Lei Orgánica Universitaria (L.O.U) 9.11 Proceso de Bolonia 9.12 Organismos relacionados coa Enfermería
UNIDADE DIDÁCTICA II. ENFERMERIA PROFESIONAL.MODELOS E TEORIAS DE ENFERMERIA	
TEMA 1. A ENFERMERÍA PROFESIONAL.FUNCIÓN DIFERENZADA DA PROFESIÓN DE ENFERMERÍA	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 Concepto e características de profesión 1.2 Concepto de enfermaría. A enfermería como profesión 1.2 Campo de actuación. 1.3 Supostos básicos da profesión de enfermaría. 1.4 Funcións de enfermería: 1.5 O equipo de saúde: a enfermeira como membro do equipo de saúde.
TEMA 2. MARCO CONCEPTUAL DA PROFESIÓN DE ENFERMERÍA.MODELOS DE COIDADOS EN ENFERMERÍA	<ul style="list-style-type: none"> 2.1 O concepto de marco conceptual dunha profesión. 2.2 A necesidade de establecer un marco conceptual 2.3 Elementos que compoñen o marco conceptual. 2.4 Concepto de Modelo. Elementos dun modelo. 2.5 Necesidade de adoptar un modelo na práctica. 2.6 Criterios de clasificación dos modelos. Tendencias.
TEMA 3. TENDENCIA NATURALISTA	<ul style="list-style-type: none"> 3.1 Florence Nightingale. 3.2 Fundamentos do modelo. 3.3 Significado do modelo para a enfermería.

TEMA 4. TENDENCIA DE SUPLENCIA/AXUDA	4.1 O modelo de cuidados de Virginia Henderson. 4.1.1 Aas necesidades humanas y a súa relación coa enfermmería. 4.1.2 Función da enfermmería nestes modelos.
TEMA 5.TENDENCIA DE INTERRELACIÓN	5.1 O modelo de Hildegarde Peplau. 5.2 O modelo de Callista Roy. 5.3 O modelo de Martha Rogers.
TEMA 6. TEORÍAS DE ENFERMERÍA	6.1 Modelo de promoción da saúde. Nola J. Pender 6.2 Teoría da diversidade e da universalidade dos cuidados culturais. Madeleine Leininger 6.3 Teoría do desenvolvemento humano. R. Rizzo Parse
UNIDADE DIDÁCTICA III.-METODOLOXÍA CIENTÍFICA E A SÚA APLICACIÓN EN ENFERMERÍA. O PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMERIA	
TEMA 1. A APLICACIÓN DO MÉTODO CIENTÍFICO EN ENFERMERÍA: O PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMERÍA.	1.1 O Proceso de Atención de Enfermería: orixe e historia. 1.2 O Proceso como método de solución de problemas. 1.3 Etapas do proceso de Enfermería.
TEMA 2. PRIMEIRA ETAPA DO PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMERÍA: A VALORACIÓN	2.1 A recolleita e selección de datos. Métodos para a recolleita. Fontes que aportan datos. 2.2 A recolleita de datos a través da entrevista. A entrevista como forma de comunicación e como medio de obtención de datos. 2.3 A recolleita de datos a través da observación. 2.3.1 Concepto e fins da observación. 2.4. Valoración segundo o modelo de V. Henderson 2.5. Valoración segundo os patróns funcionais de M. Gordon
TEMA 3. SEGUNDA ETAPA DO PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMERÍA: IDENTIFICACIÓN DE PROBLEMAS: O DIAGNÓSTICO DE ENFERMERÍA.	3.1 Análise dos datos recolleitos. 3.2 Diagnóstico de Enfermería. Concepto. Evolución histórica. 3.3 Sistemas de clasificación dos Diagnósticos de Enfermería 3.3.1 Taxonomía diagnóstica. 3.4 Compoñentes do Diagnóstico de Enfermería: título, definición, características definitorias e factores relacionados. 3.5 Clasificación dos Diagnósticos de Enfermería: reais, potenciais e posibles. 3.6 Formulación correcta do Diagnóstico de Enfermería. 3.7 Problemas Interdependentes. Concepto. Diferenzas entre Diagnóstico de Enfermería e Problema interdependiente
TEMA 4. TERCEIRA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMERÍA: A PLANIFICACIÓN DOS COIDADOS.	4.1 Concepto e finalidade. 4.2 Selección de prioridades. 4.3 Establecemento de obxectivos. 4.3.1 Clasificación dos Resultados de Enfermería:NOC 4.4 Determinación de actividades. 4.2.1 Clasificación das Intervencións de Enfermería:NIC
TEMA 5. CUARTA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMERÍA: A EJECUCIÓN DO PLAN DE COIDADOS.	5.1 A execución do planificado. Persoas que interveñen na execución do Plan de Cuidados. 5.2 Formas de intervención da enfermeira no Plan de Cuidados
TEMA 6. QUINTA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMERÍA: A AVALIACIÓN	6.1 Concepto de avaliación no Proceso de Enfermería. 6.2 Elementos e aspectos da avaliación. 6.3 Instrumentos de avaliación. Formas de avaliación
UNIDADE DIDÁCTICA IV. COIDADOS BÁSICOS DE ENFERMERÍA	

<p>TEMA 1. COIDADOS BÁSICOS PARA A ATENCIÓN DAS NECESIDADES FUNDAMENTÁIS DE SER HUMANO ADAPTADOS AO MODELO DE VIRGINIA HENDERSON.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Introducción 1.2. Necesidade de osixenación 1.3. Necesidade de nutrición e de hidratación 1.4 Necesidade de eliminación 1.5. Necesidade de moverse e de manter unha boa postura 1.6. Necesidade de descanso e soño 1.7. Necesidade de usar pezas de vestir adecuadas 1.8. Necesidade de termorregulación- 1.9. Necesidade de hixiene e protección dá pel 1.10. Necesidade de evitar vos perigos 1.11. Necesidade de comunicarse 1.12. Necesidade de vivir segundo as súas crenzas e valores 1.13. Necesidade de traballar e de realizarse 1.14. Necesidade de participar en actividades recreativas 9.15. Necesidade de aprendizaxe
<p>TEMA 2. COIDADOS BÁSICOS PARA A ATENCIÓN DAS NECESIDADES FUNDAMENTÁIS DE SER HUMANO ADAPTADOS AOS PATRÓNS FUNCIONAIS DE SAÚDE DE MARGORY GORDON.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Introducción 2.2. Percepción da saúde- mantemento da saúde 2.3. Nutricional - metabólico 2.4. Eliminación 2.5. Actividade- exercicio 2.6. Sono- descanso 2.7. Cognitivo-perceptual 2.8. Autopercepción- autoconcepto 2.9. Rol- relacións 2.10. Sexualidade- reprodución 2.11. Adaptación- tolerancia ao estrés 2.12. Valores- crenzas
<p>TEMA 3.COIDADOS BÁSICOS NUN ENTORNO MULTICULTURAL</p>	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Saúde e enfermidade 3.2. Modelos de saúde 3.3. Enfermaria transcultural 3.4. Competencia cultural 3.5. Valoración cultural 3.6 Aproximación ao paciente inmigrante

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A21 A22 A24 B6 B7 B8 B16	40	60	100
Presentación oral	A21 A22 B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B18 B22 C4 C6 C7 C8 C11 C12	4	4	8
Traballos tutelados	A21 A22 A24 B16 B18 B19 B20 B21 B24 C3 C10 C12	22	20	42

Estudo de casos	A22 A23 A24 A25 A37 B1 B2 B3 B4 B6 B8 B11 B12 B13 B16 C3 C6	16	16	32
Proba mixta	A21 A23 A24 B2 B3 B8 B9	2	70	72
Lecturas	A21 A22 B6 B7 B8 B16 B20 B21 B23 B24 C7 C10 C11 C12	4	40	44
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Actividade na que o profesor expoñen de xeito oral e con medios audiovisuais contidos teóricos do programa e a orientación bibliográfica dos mesmos
Presentación oral	Actividade na que os alumnos expoñen, de xeito oral e con medios audiovisuais, lectura de artigos de revistas científicas, traballos de campo, películas... para profundizar nos contidos do programa.
Traballos tutelados	Actividade na que os estudantes, de forma autónoma, profundan ou relacionan coñecementos expostos polo profesor
Estudo de casos	Actividade na que os estudantes, ante un caso concreto, deben ser capaces de valorar as necesidades básicas, analizar os datos e identificar problemas de saúde da persoa, familia e comunidade
Proba mixta	Proba escrita con pregunta curta, tipo test e casos.
Lecturas	Lectura de artigos de revistas científicas para profundizar nos contidos do programa.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentación oral Traballos tutelados Estudo de casos Proba mixta	A atención personalizada (titorías) ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia. Farase de forma individualizada, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico. A atención relacionada cos traballos tutelados e presentación oral ten como finalidade orientar aos estudantes na realización dos traballos. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico. Tanto para a atención personalizada como grupal deberase pedir cita previamente.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación

Lecturas	A21 A22 B6 B7 B8 B16 B20 B21 B23 B24 C7 C10 C11 C12	Entrega dun traballo individual de lectura, de carácter obligatorio O profesor especificará previamente a data de entrega. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5 Valorarase: ? Claridade e presentación de ideas ata unha puntuación máxima de 4 ? Discusión e críticas ata un máximo de 3 ? Citación de fontes e bibliografía, segundo a normativa de Vancouver ata un máximo de 1 ? Gramática, ortografía e presentación ata un máximo de 1 ? Extensións ata un máximo de 1	10
Presentación oral	A21 A22 B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B18 B22 C4 C6 C7 C8 C11 C12	Presentación na aula dos traballos tutelados, saídas de campo e das lecturas. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5 Valorarase: A nivel individual: ? Expresión oral e expresividade ata un máximo de 2 puntos A nivel de grupo: ? Presentación e explicación do plan de traballo ata un máximo de 2 puntos ? Inclusión de aspectos relevantes ata un máximo de 3 puntos ? Recursos didácticos ata un máximo de 2 puntos ? Adaptación ao tempo ata un máximo de 1 punto	5
Traballos tutelados	A21 A22 A24 B16 B18 B19 B20 B21 B24 C3 C10 C12	Entrega e defensa de traballos de carácter obligatorio que se desenvolve mediante traballo conxunto dun grupo de estudanes O profesor especificará previamente a data de entrega Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5 Valorarase: . Extensión e formato. Puntuarase ata un máximo de 1 ? Aspectos relevantes. Puntuarase ata un máximo de 5 ? Expresión e ortografía. Puntuarase ata un máximo de 2 ? Conclusións e discusión: puntuarase ata un máximo de 1 ? Bibliografía. A adaptación á normativa e actualización de Vancouver será puntuada. Puntuarase ata un máximo de 1 punto	25
Estudo de casos	A22 A23 A24 A25 A37 B1 B2 B3 B4 B6 B8 B11 B12 B13 B16 C3 C6	Resolución dun caso ante un problema de saúde-enfermidade utilizando o proceso de atención de enfermería Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5 Na avaliación valorarase: ? Capacidade de presentación e síntese de contidos ata un máximo de 1 punto ? Valoración das necesidades básicas de V. Henderson ata un máximo de 2 puntos ? Avaliación segundo as normas de saúde funcionais de Gordon ata un máximo de 2 puntos ? Formulación adecuada de diagnósticos de enfermaría ata un máximo de 2 puntos ? Selección correcta de obxectivos ata un máximo de 1 punto ? Selección de actividades de enfermaría ata un máximo de 2 puntos	20

Proba mixta	A21 A23 A24 B2 B3 B8 B9	<p>No primeiro cuatrimestre realizarase unha proba de Historia da Enfermería e outra de Modelos de Enfermería. O peso de cada unha delas será o 10% do total da nota. As probas constarán de preguntas curtas e preguntas tipo test, relacionadas con contidos teóricos, lecturas e os traballos tutelados.</p> <p>Para alcanzar a cualificación de 5, na proba tipo test é imprescindible contestar correctamente ao 75% das cuestións.</p> <p>No segundo cuatrimestre realizarase outra proba sobre o Proceso de Atención de Enfermería y Coidados Básicos de Enfermería . A proba constará de:</p> <ul style="list-style-type: none"> . Preguntas curtas relacionadas con contidos teóricos, lecturas, estudo de casos e traballos tutelados. . Resolución dun caso ante un problema de saúde-enfermidade <p>Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5.</p> <p>Para alcanzar a cualificación de 5 é imprescindible obter unha cualificación de 5 no caso</p> <p>O peso da devandita proba será o 20% do total da nota.</p>	40
-------------	----------------------------	--	----

Observacións avaliación

A

asistencia ás clases de pequenos grupos é obligatoria. Cada falta

de asistencia será penalizada con 0,25 puntos ata un total de 2

puntos ou 8 faltas. A partir de 8 faltas de asistencia a

asignatura estará suspensa. Toda

aquela materia que se traballa no aula é materia de

exame. Para

aprobar a asignatura é necesario ter aprobados todos e cada un dos

bloques da mesma. As notas das probas superadas na primeira oportunidade conservaranse para a

segunda oportunidade. Calquera tentativa de copia nun exame supón un suspenso (0) na asignatura. Calquer tentativa de copia de traballos de anos anteriores, internet...supoñerá suspenso da asignatura tanto na primeira como na segunda oportunidade. A

nota

final poderá oscilar 0,50 puntos positivamente ou negativamente

segundo sexa a actitude da alumna-o, en clase, ao longo do curso. Segunda

oportunidade: Alumnos asistentes ás clases de grupo: Aos alumnos que teñan suspensa algún dos apartados da asignatura, gardaráselles a nota das partes aprobadas ata a 2ª oportunidade. Unha vez aprobados todos os apartados aplicarase o cómputo correspondente.

Alumnos

non asistentes ás clases de grupo: A avaliación correspondente

aos traballos tutelados, estudo de casos e presentacións orais,

debido ao tipo de actividade que se realiza, non se considera

actividade recuperable. Os estudantes só poderán empregar a segunda

oportunidade para recuperar as demais actividades. Nesta segunda

oportunidade, a nota final será do 75% da materia.

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none"> - Martínez Martin ML, Chamorro Tebollo E (2011). Evolución histórica del cuidado enfermero.. Barcelona:Elsevier Mosby - (2001/04). Híades. Revista de Historia de la Enfermería. Alcalá de Guadaíra - Marriner Tomey A, Raille Alligood M (2014). Modelos y Teorías en enfermería. Barcelona: Elsevier Mosby - Nightingale, F (1996). Notas sobre Enfermería . Barcelona: Masson- Salvat - Spector R.E, Muñoz M.J (2003). La cultura de la salud. Madrid: Pearson Educación - Alfaro, R (2013). Aplicación del proceso enfermero. Fomentar el cuidado en colaboración. Barcelona: Masson - Bulechek G.,Butcher H, Dochterman J, Wagner CH (2019). Clasificación de las Intervenciones de Enfermería (NIC). Barcelona:Elsevier - Luis;Rodrigo M.T. (2013). Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía práctica. Barcelona:Elsevier - Moorhead S, Johnson M, Maas M, Swanson E (2014). Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC). Barcelona:Elsevier - NANDA (2017). Diagnósticos enfermeros: Definiciones y Clasificación 2015-2017. Barcelona:Elsevier - Kozier B., Erb G (2008). Fundamentos de Enfermería. Conceptos, proceso y práctica. Madrid: McGraw-Hill Interamericana - Potter, Perry & Stocker (2019). Fundamentos de enfermería. Barcelona: Elsevier - Carlos M. Fernández (1995). Antiguos Hospitales. A Coruña: Galaxia - González Guitián C. Galdo Fernández F. (1996). La Coruña en la historia de la viruela. A Coruña: Galaxia
Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none"> - Adam, E. (1982). Hacia dónde va la Enfermería. Madrid: Interamericana - Collière MF (1983). Promover la vida. De la práctica de las mujeres cuidadoras a los cuidados de enfermería. Madrid: interamericana McGraw-Hill - Domínguez Alcón, C (1986). Los cuidados y la profesión enfermera en España. Madrid: Pirámide - Donahue, P (1988). Historia de la enfermería. Barcelona: Doyma - Eseverri Chaverri, C (1995). Historia de la Enfermería española e Hispanoamericana. Madrid: Universitas - Hernández Conesa, J (1996). Historia de la enfermería. Un análisis histórico de los cuidados de enfermería.. Madrid: interamericana McGraw-Hill - Hernández Martín, F (1996). Historia de la Enfermería en España. Desde la antigüedad hasta nuestros días.. Madrid: Síntesis - Henderson, V (1984). La naturaleza de la Enfermería. Madrid: Interamericana - Poletti, R (1980). Cuidados de Enfermería. Tendencias y conceptos actuales. Barcelona: Rol - Carpenito, L.J. (2017). Manual de diagnósticos de enfermería. barcelona: Willkers Kluwer - Kozier B., Erb G (2004). Técnicas de Enfermería Clínica. Madrid: McGraw-Hill Interamericana - Riopelle, L.; Grondin, L. Phaneuf (1993). Un proceso centrado en las necesidades de la persona. Madrid: Interamericana - (). Cuiden. - (). Cultura de cuidados. - (). Enfermería Clínica. - (). Index de enfermería. - (). Metas de Enfermería. - (). Rol de enfermería. <p>
</p>

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía/661G01001

Fisioloxía/661G01105

Materias que continúan o temario

Observacións

Teranse en conta os principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade do medio ambiente nos comportamentos persoais e profesionais. A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia, realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos. Atendendo ás distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria, nesta materia terase en conta a perspectiva de xénero, velando pola non utilización dunha linguaxe sexista na aula, nos documentos desenvolvidos na materia e nas actividades clínicas realizadas co alumnado. Prestará especial atención en detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas. Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso idóneo, igualitario e proveitoso á vida universitaria. Na realización dos traballos tutelados, o plaxio e a utilización de material non orixinal, incluído aquel obtido a través de Internet, sen indicación expresa da súa procedencia e, se é o caso, o permiso do seu autor/a, poderá ser considerada causa de cualificación de suspenso na actividade.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías